

Биз дослықты

жырлаймыз

+ - 062

Ш—26
74.2.

Ша йырлар жәмээти. Биз дослыкты жырлаймыз. (қосықлар)
— Некис: Қарақалпақстан, 1997-ж 28-бет

Ба лалар ҳәм жас өспиримлер әдебиятлары бөлими.

„Биз дослыкты жырлаймыз“ атлы қосықлар топламы бизиң кишке не б алаларымызға арналады. Бул топламда Қарақалпақстанлы балалар шайы рларынып кишкентайларға арналған қосықлары орын алған. Бунда неғизин ен Ана—Ұатавға деген сүйиспеншилик, балаларымыздың бир-бири менен болған татыўлығы, дослығы, және де олардың үлкендерге болған сыйла сығы үрп-әдетлери сөз етиледи.

Соныи менен бирге бул қосықлар оғада шеберлик пенен өз сүүрет лениўин тапқан.

Баспаға таярлаған: *Зубайда Ишманова*

Ш—4803270202—440 14—97
М—357 (04)—97

IS BN 5—8272—0065—4

© „Қарақалпақстан“ баспасы 1997

Тәжетдин Сейтжанов

БИЗ ДОСЛЫҚТА ЖАСАЙМЫЗ МӘНГИ

Бир аллаға шүкир мын қатле,
Уллы елмиз Түркістан атлы,
Бир-биреуге шын мухаббатлы,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Түрли миллет Ұәкили бармыз,
Мустақилмиз хәм бақтиярмыз,
Сол баяғы Тимурийлармыз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Сақыпқыран Әмир Тимурден,
Басланады ағамыз үлкен,
Жүрегимиз сақый, кеуилимиз кен,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Биз пүткиллей енди жанамыз,
Исимизге пухта, данамыз,
Бәримиздің өзбек ағамыз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Қарақалпақпыз, қазақпыз, қырғыз,
Түркмен, тәжик-хәммемиз бирмиз,
Әзербайжан менен бирге түүелмиз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Мустақиллик шарапатынан,
Бахыт тапқан дослық салтынан,—
Келешегі күндей барқ урған,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Уллы бизиң келешегимиз,
Жарқын бизиң мәртлик жолымыз,
Дослық пенен кеңбиз, толымыз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Көпдур уллы бабаларымыз,
Көпдур уллы даналарымыз,
Сәйхун, Жәйхун—жағаларымыз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Мийнеткешпиз, мәрт хәм жомартпыз,
Хәм ҳадалмыз, ҳәрқашан пәкпиз,
Досқа садық жаўларға жатпыз,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Пүткил дүнья биледи бизди,
Аңлағанбыз өзлигимизди!
Қазақ кейпли, өзбек минезли,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Жомарт халықпыз дәстурханы кең,
Өз үйиндей дос болып кел сен,
Алтын өним аламыз жерден,
Биз дослықта жасаймыз мәңги.

Бир аллаға шүкир мың катле,
Уллы елмиз Түркистан атлы!
Дослығымыз бәринен татлы,
Биз дослықта жасаймыз мәңги!

Қалый Жуманиязов

ДОСЛЫҚ ГҮЛИ

Қыйынлықта дус болған,
Сауашта жүрип дос болған,
Бир достым мениң бар еди,
Сум әжелге тап болған.

Дослық гүли деп койдық,
Еске алып көп турдық,
Баласын тауып достымның.
Мәңгиликке дос болдық.

Баласы келди ержеткен,
Көрип мени сүўреткен,
Тухымын алып келипти,
Усы гүлдиң сол беттен.

Көк жасылға дөнеди,
Көрсең көргиң келеди,
Қарап турған адамға,
Буд гүл зауық береді.

БАХЫТЛЫ БАЛАЛЫК

Жайнаған өмирдің гүли,
Гүлленген бағдың бүлбили,
Қуяштай ашық кеуилли,
Бахытлы, шадлы, балалар.

Сизде жоқ турмыстың тары,
Кеуилинде жоқ қайғы-зары,
Хұр Уатанның бахтияры,
Қууанышлы, мәрт балалар.

Талпынған тилек талантлы,
Қыялы кустай қанатлы,
Оқып үйренген сауатлы,
Билимнің досты, балалар.

Оқыу ұшын сал зейинди,
Ықлас етип буу белинди,
Хұрметле сыйла елинди,
Анаңыздай сүй балалар.

Тууылған жер тууған-ана,
Ананың бауырында бала,
Уатанға қорған болмаға,
Гүлдей жайнап өс балалар.

Жигерли ер шадлы жүрек.
Алып ушқан жас көкирек,
Жаслык уақытта көбирек,
Оқып, үйрениң балалар.

Жолдасбай Дилмуратов

БАЛАЛАРДЫҢ КОСЫҒЫ

Шыққан мудам сөзинен,
Халқы ырза өзинен,
Бизлер алға барамыз,
Аталардың изинен.

Елимиз күш береді,
Бизди нурға бөледі,
Ким боламыз десек те,
Қолымыздан келеді.

Өткір көргіш көзлеримиз,
Бағда өскен гүлдермиз.
Ертенгі күн болажақ,
Қақарманлар бизлермиз.

Биз дегенде ана жер,
Қууанады тууған ел,
Бизлер ұшын арналған.
Барлық жақсы нәрселер.

Шаққан епли кеули шад,
Ийелеген ұллы ат,
Биз ержетип боламыз,
Хәр бир исте азамат.

Өмир гүли лалазар,
Биз бахытлы балалар,
Бола берсин бизден шад,
Ата менен аналар.

ДОСЛЫК

Дослық деген жалғыз сөз,
Бирақ үлкен мәніси,
Дослық деген адамда,
Татыулықтың жеміси.

Дослық деген бірдей ол,
Үлкенге де, кишиге,
Көрсетеді, жақты жол,
Қанат байлап ушпаға.

Дослық болса аўыллар,
Бола берер абадан,

Дослық пенен лалазар,
Болды бизиң кең Ұатан.

Халмурат Сапаров

ҚУЯШ БАЛАЛАРЫМЫЗ

Еркинликтен ығбалын тапқан,
Тынышлықта таңлары атқан,
Ұатан—Ана әлпешлеп баққан,
Биз қуяштың балаларымыз.

Бойымызда күш-қууат тасып,
Мәнзилемиз болмайды қашық,
Досларына бауыры ашық,
Биз қуяштың балаларымыз.

Устазлардан үйренип тәлим,
Шад өмирдің шертеміз тарын,
Байрақшасы намыс хәм ардың,
Биз қуяштың балаларымыз.

Азатлықтың байрағы қолда,
Ел исине тайынбыз бәрха,
Өмир қызық, шомылдық нурға
Биз қуяштың балаларымыз.

Қушағынды аштыңыз бизге,
Ұатан—ана рахмет Сизге,
Алға бастық, қайтпаймыз ізге,
Биз қуяштың балаларымыз.

Ғақыйқатлық самалы есип,
Сана-сезим баратыр өсип,
Денимиз сап, шынығып өстик,
Биз қуяштың балаларымыз.

ТӘРБИЯШЫ АПАМЫЗ

(Меҳрибанлық үйинде)

Меҳир нурын шашқандай,
Пейили кең аспандай,
Қабак шытпас хеш қандай,
Тәрбияшы апамыз.

Көринбесек ізлейди,
Сирә жаны төзбейди,
Аманлықты гөзлейди,
Тәрбияшы апамыз.

Үйретеди билғенин,
Шаршағанын көрмедим,
Анасындай хәммениң,
Тәрбияшы апамыз.

Көрмей турса сағынар,
Қасымыздаи табылар,
Бала жапын уғынар,
Тәрбияшы апамыз.

Көрген емес бақырып,
Сырласқандай жақыным,
Айтар кенес—ақылын,
Тәрбияшы апамыз.

Келер мудам анықтан,
Ғадаллығын танытқан,
Алғыс алған халықтан,
Тәрбияшы апамыз.

ТУҰЫСҚАНБЫЗ БӘРИМИЗ

Тунди серпип таң атты,
Нурға толы жайымыз,
Кешикпейди уақынап,
Тайын аұқат, чайымыз.

Жууысамыз табакты,
Аспаз кеули питеди,
Оқыуға да сабақты,
Уақтымыз мол жетеди.

Ишиүге суу қайнатың,
Жайымызға қоямыз.
Жарқыратып жайнатып,
Жайдыңтынтын жууамыз.

Ис етемиз ойланып,
Таза есик-төримиз.
Сондай күшли сыйласық,
Тууысқандай бәримиз.

БАЛАЛАР

Хеш ким оған бақырмайды қаттырақ,
Бұл күнлери хәр бир бала шад қандай.
Балалардың ойнағаны шапқылап,
Жүрегиме шадлық отын жаққандай.

Тамыры таралып кеткен тереңге,
Бала менен өнип-өсип гаулайман.
Шыршалары дөнген жасыл реңге,
Балалар бар жерде бийик таудайман.

Ашық аспан нурын төгіп турар күн,
Балалардың арасында жүремен,
Хәрекеті қызық жүдә олардын,
Олар күлсе мен де шалқып күлемен.

Балаларға толсын үйим-сарайым,
„Балалы үй базар“—деген бабалар.
Мен олардың арасында болайын.
Жазар қосық, жазар жырым балалар.

МЕКТЕПТИ ГҮЛГЕ ОРАДЫҚ

Шадлы өтер балалық,
Көрмеймиз алағадалық,
Өмиримизди жайнатты,
Еркинлик нуры таралып.

Бағ бблды бурын далалық,
Баратыр талап оралып,
Мийнетти жандай сүйемиз,
Минекей иске жарадық,

Әкелер, билим жаналық,
Жақын ғой узақ аралық,
Эстафета қолларда,
Ертеңге—алға қарадық.

Бахытлы болып балалық,
Көрмедик хеш бир қапалық,
Өз қолымыз бенен егіп,
Мектепти гүлге орадық.

БИЗИҢ ЛАГЕРЬ

Лагерьдиң кең аймағы,
Калың тоғай арасы.
Желбирейди байрағы,
Көзди тартар жарасып,

Күн қызғанда қаншама,
Шомыламыз көлине.
Терең емес оншама,
Сууы келер белиңе.

Бир-биреуді қуғалап,
Суу серпеміз қаттырақ.
Көлдің шетін жағалап,
Жууырамыз шапқылап.

Жарысады балалар.
Келмес ізде қалғысы.

Нурлы жүзді аймалар,
Моншақтай суу тамшысы.

Күннің пұры ойнады.
Кумға аунап жатамыз.
Болғаны ғой пайдалы,
Хәз етеди арқамыз.

Келсе де хәр ауылдан,
Тууысқандай хәммеси.
Бир-бирине бауырман,
Атқарар ис бірлесип.

Сууда жүзип ойнаймыз,
Барлық қызық лагерьде.
Кеуил толып, жайнаймыз,
Бундай шадлы өмирде.

Марат Қарабаев

ҚҮДИРЕТЛИ КҮШ

Қай уақта да мен дослыққа берикпен,
Досқа турдым қушағымды керип, мен,
Тәғдириме достым ортақ бәрхама,
Мен достымның ығбалына шерикпен.

Дослық пенен жақсылыққа жол алдым,
Дослық пенен атгық талай зор адым,
Қуяш мени шомылдырса нурына,
Мен қуяшты жүрегиме орадым.

Маған ынтық нур, ынтықпан нурға мен,
Мәңги дослық сөнбейтуғын шуғла, —деп,
Дослық деген құдиретли күш, сақлай бил,
Сол дослыққа сүйенип тур бул әлем!

ДОСЛЫҚ ТУҰРАЛЫ КОСЫҚ

Дослық — пәк жүректің талмас қанаты,
Дослық тұрған жерде қашар машақат,
Дослық — хәр адамның күш хәм қууаты,
Дослық бар жерде бар бахыт хәм рәхәт.
Дослық, душпанлыққа болмас мағаса,
Адам дослық пенен теңіз, тау асар.

Мен бәрхә дослықты жырлагым келер,
Дослық шайпатылса, ким жасар бийғам?
Достың хәр бир сөзин тыңлағым келер,
Дос ушын адамлар хәтте жан қыйған!
Дослықтың от, шоғы турмаса ғыжлап,
Жүректе әрманлар қалады музлап!

ДОС БОЛЫСЫП ҚАЛЫСТЫ

Ауылда бир ғарры бар,
Ысық жүзлі жақсы адам,
Қарыу десең қарыу бар,
Қалыспайды басқадан.

Жүрген екен шел тартып,
Келгендерге кеули шад,
Сөйлесіуге кумартып,
Отырысты бир замат.

Ауылдың хәр адамы,
Хүрметлейди сыйлайды.
Ғарры сүйген талабын,
Қәдірлейди, қыймайды.

Буған кеули толғандай,
Сорап қалды, Бийбайша:
— Спортсмен болғандай,
Шынығыпсыз қалайша?

Жалғыз баслы, дәрти бар.
Улы өлген сауашта.
... Жыйналысты балалар,
Бесинши „б“ класстан.

— Тыңла қызым емес бул —
Көргенликтен тыс зийнет.
Ауырмаппан мен хеш бир,
Шынықтырған ис — мийнет.

Ойласып бир ой тапты,
Атамызды көрейик,
Деп атызға жол тартты —
— Барып жәрдем берейик.

Өмир еле өзгерер,
Көресізлер барлығын,
Жақты заман нур себер,
Тастырсақ ел байлығын.

Атасын, қайда бармасын,
Зорға тауып гезлести;
— „Айтайық деп хармасын —
Келип едик биз“ — дести.

Жас мийманлар ғаррының,
Тыңлап отыр сөзлерин.
— Биз баслап бахыт дәуирин,
Дауамларсыз өзлерин.

Дийқан ата, балалар,
Жақынырақ танысты,
Кейин бири-бирине,
Дос болысып қалысты.

Бул дослықты үйреткен—
„Атамыз“ —деп, құрметлеп,
Жәрдемлесті, мийнеттен—
Жүрмеуі ушын бир шетлеп.

Сейдабулла Пиржанов

БИР ДОСТЫМ БАР

Бир достым бар әдепли,
Көрген хәуес етеди,
Қызықтырып бизлерди,
Изине де ертеди.

Минези де дым жақсы,
Үйретеди билгенин,

Не айтсаң да дер:—яқшы,
Хәмме тыңлар сөзлерин.

Балалар да үйирсек,
Оған сонша талабан,
Хәр бирине сондай тек,
Дос көбейген арадан.

ДОСЛЫҚ ҰАҚҚЫНДА ҚОСЫҚ

Не бир жоллар асқан дослық,
Күндей шуғла шашқан дослық,
Мын-мың жыллық шежиреси,
Тарихларда дәстан дослық.

Өмирдеги өрнек иси,
Тәлим алған үлкен-киши,
Маман, Айдос, Ерназардың,
Сенде жүрек дүрсилдиси.

Бирдей етип кеуиллерди,
Тутастырған пейиллерди,
Туұйсқандай сырлас еткен,
Досқа деген зейинлерди.

Сыйлық етип ата-бабам,
Көп мәнзилден қалған маған,
Бул дүнианың пүтинлиги,
Шын дослықсыз жалған маған.

Кеңесбай Рахманов

БАЛАЛЫҚ

О, бахытлы балалық!
Сен ертенги даналық,
Бүгін билим алып сен,
Әкелесең жаңалық.

Сен әлемнің гүлисең,
Жарқыраған күнисең,
„Қуяш болсын бәрхама!“
Деген йошлы тилисең.

О, бахытлы балалық,
Сен ертенги жаңалық,
Сениң сулыу күлжиннен,
Жақынласар аралық.

Сен дүнианың жанысан,
Шуғла шашқан тағысан,
Сен елимнің ертенги—
Намыс пенен арысаң.

О, бахытлы балалық,
Кеўлиң қандай даналық!
Шаўып өткен жериңнен,
Орнап атыр қалалық.

Сен өмирдиң бағысаң,
Мунарланған таўысаң,
Сен ертеңги шадлығы,
Сен ертеңниң барысаң.

О, бахытлы балалық,
Сендей болып жаралып,
Гүлленемиз, өзиңнен,
Жасаў ушын нәр алып!

Сен өмирдиң жырысаң,
Сәўделенген нурысаң,
Шырайымызды көркейткен,
Сен алтынның пууысаң!

О, бахытлы балалық,
Кеўилде жоқ алалық.
Сени жаҳан қорғайды,
Қолларына пал алып.

Сен дүньяның тиреги,
Сен дүньяның жүреги,
Сен бахытлы болсаң, тек,
Дүнья шад боп күледі!

БАХТЫ КҮЛГЕН БАЛАЛЫҚ

Төбемизде қуяш мәңги,
Жадырайды анамыздай.
Турмысымыз сулыў, сәнли,
Ауыл менен қаламыз бай.

Бизлер мектеп қушағында,
Билим менен дос боламыз,
Ғақымыз жоқ „үш“ алыўға,
Сабақлардан „бес“ аламыз.

Жазда жасыл тоғайларда,
Лагерлерде тынығамыз.
Майданша да ҳәм сайлар да.
Спорт пенен шынығамыз.

Бул бахытлы балалыққа,
Қуғанамыз, мақтанамыз,
Ертең түрли аралықта,
Ел хызметин атқарамыз!

Гүлистан Магьякупова

ДОСЛАРЫН КӨП БОЛСЫН

Шуҳратқа

Улым!
Сени сорап келди бүгин,
Өзиңе усаған қара көз бала,
Бир туйғы шад етти кеўлимди пүгин,
Бәрекелла, үлкейипсең аз гана.

Дослар арттырыпсаң мен бийхабарман,
О, уақыт! Әмиўдей ағып атыр тез,
Еле бала деп жүр сени ағаң ҳәм,
Итибар бермеппиз саған бизлер ҳеш.

Досларың көп болсын, көп болса олар,
Хәр күн күш қосады сениң күшине,
Хақықат дос саған илхам, йош болар,
Солар жарар ертең ерлик исиңе.

Досларыңды көрип қуғандым бүгін,
Сени сорап келди бир қара бала,
Досларың көп болсын, бәрекелла улым—
Дослыққа садык бол, дослыққа жара!

Кеңесбай Кәримов

БАЛАЛЫҚКА ҚАЙТЫҰ

Балалықта достым бар еди,
Бөлип жеген бир конфетаны,
Биз ойынға дым қумар едик,
Балалык ол—ойын меканы.

Балалықта не жесин қайғы,
Күтер едик асығып танды,
Сол достымның әкеси өлип,
Он еки де жетим атанды.

Балалықтан не жесин қайғы,
Күтер едик асығып танды,
Он төртінде анасы өлип,
Ол тып-тыйпыл жетим атанды.

Көкирегінде уялады муң,
Кирпигинен жуп тамшы тамды,
Қайда жүрсе ақ сол
достымның,
Бағар еди көзлери ғамлы.

Жараланды оның жас жаны,
Балалықты өткізгенбиз бир,
Бөлип жедик бир конфетаны,
Лейкин, конфет емес ғой
тәғдир.

Улман Каримуллаева

БАЛАЛЫҒЫМ

Балалығым, балалығым,
Хеш кимди хеш алдамадым,
Жылыңа үш писседағы,
Сүтилмекке хеш тоймадым.

Балалығым, балалығым,
Терип жеген қарамығым,
Талай, талай улар едим,
Шыпырлатып көл балығын.

Балалығым, балалығым,
Сен достым табылмасым,
Тайыншақты минип шаптым,
Желкилдеген ұзын жалын.

Балалығым, балалығым,
Алда не бар аңламадым,
Сумлығым жоқ пәк боламан,
Алға қарай ессе жасым.

БАТЫРБЕКТИҢ МИНЕЗИ

Батырбектиң минези,
Оғыры ғана шеп еди,
Өкпелеп жүрген дослары,
Оған жүдә көп еди.

Үйде отырып бир күни,
Талқыладық минезин,
Маған мушын көрсетип,
Дейди, меннен көресен.

Минезиниң шеплигин,
Апама айтсам күйеди,
Дейди „шашым ағарды,
Тиймегенге тийеди“.

Соңғы күнлер мектепке,
Тек те өзи кетеди,
Келип жүрген дослары,
Үйге сирә келмеди.

Күнлер, айлар, жыл өтті,
Батырбек күтә өзгерди,
Бир сөз айтар алдынан,
„Кешириң“-деп сөйлейди.

Ұайран қалып бир күни,
Сорадым мен өзинен,
Дейди,— „дослар кеули ушын,
Қутылдым жаман минезден“.

МЕН БАЛАМАН, БАЛАМАН

Мен баламан, баламан,
Бахыт күлип қараған,
Анам ақыл айтқанда,
Қулақ салып тураман.

Мен баламан, баламан,
Жақсылыққа талабан,

Тәртипли, жақсы бол деген,
Нәсиятын аламан.

Мен баламан, баламан,
Мектебиме бараман,
Қәдирдан устазымнан,
Билим-өнер аламан.

Әбдиразак Сейтжанов

БАЛАЛЫҚ

Айтпасам сирә болмады,
Өзинен киши баланы,
Қарап турмай бир бала,
Жылатып кетти жортаға.

„Ғамхор болыу кишиге,
Хүрмет үлкен кишиге,
Қағыйдаңыз бар, балам“—
Дедим әсте мен оған.

— „Ауа“, деди қысынып,
Қойды бала гүрсинип,
Ертенине көрсем бир,
Екеуи дос боп ойнап жүр.

Бираз қарап турыппан,
Қулип қойдым мыйықтан.

КИШКЕНЕ ШАБАНДОЗ

Ат жарыста бир бала,
Жеңип алды байрақты,
Себеби кишкентайында,
Ат минип көп ойнапты.

Жыйналып турған адамлар,
Сол нәрсени аңлады,
Кирттай ғана баланың,
Өнерине таң қалды.

ЖАҚСЫ БАЛА

Айнанайын жақсы бала,
Мақсетиң не айтшы бала,
Апаң күтип жүрген шығар,
Тек үйиңе қайтшы бала.

Айнанайын жақсы бала.
Бир топарға басшы бала,
Келиң, ойнап шынығайық,
Кәне топты қақшы бала.

Айнанайын жақсы бала,
Тереклерге сақшы бала,
Еки нама есайтейик,
Скрипкаңды тартшы бала.

Айнанайын жақсы бала,
Күнделигиң қайсы бала,
Бүгін тағы „5“ алдың ба,
Я өзиң-ақ айтшы, бала?

ОЙЛАНЫҰ

Қарап турмай Қалмурза,
Үкеси менен урысты,
Хәммемиз үй ишинде,
Ерси көрдик бул исти.

Үлкенлерди құрметлеп,
Сыйла, деген жоқпа еди.
Кишкенелерге ғамхорлық,
Ойла, деген жоқ па еди?!

Атам оны тоқтатып,
Хау, балам гәпке кел, деди,
Классста муғаллимиң,
Ур, демейди үкенди.

Муғаллимнің айтқанын,
Ол қаяқтап биледи?
Тапқырлығына атамның,
Қатты ойланды, ол енди.

КИМ БИЛГИШ?

Ким билгиш деп дүньяда?
Балалар турып тартысты,
Хәр ким терең ойлана,
Түрли сөзлер айтысты.

Космонавт!—деп бир бала,
Қуғаннан бақырды.
Барып қайтқан космосқа,
Хәм батыр, хәм ақыллы.

Дүньяда билгиш илимпаз,
Ашқан талай жаңалық,
Китабы көп, бәри саз,
Аты кеткен таралып.

Таптым, деди биреуи,
Билгиш бизиң муғаллим,
Сорасаң айтып береди,
Қалдырмастан бәрін дым.

Билмей-ақ қалдым өзимде,
Қалай шықты кеулимнен,
Ойланып ең изинде,
„Устаз билгиш“—дедим мен.

Хә—демей- ақ балалар,
Дыққатын маған аўдарды,
Қалай таптың, деп олар,
Рахметин жаўдырды?!

ПАРТАНЫ СЫЗҒАН БАЛА

Өз партасын өзи сызып,
Бир бала болды қызық,
Жала жауып басқаларға,
Отырыпты көзин сүзип.

Көрип едик көпти жыйып,
Қалтасынан таптық мыйық,
Өзи отырған партасын,
Қалай сызған көзи қыйып.

Ойып жазуы екен атын,
Түсинипти соның парқын.

Хәр күн сайын айтылып жүр,
Бүлдирмең деп мектеп затын.

Хәмме буған сақшы едик,
Бул—мектептің мүлки дедик.
Бундай әдетлериң менен,
Болма журтқа күлки дедик.

Ойранламаң мектеп затын,
Оны соққан қоллар алтын,
Партаға сызба, жақсы оқы,
Сонда сениң шығар атын!

Зубайда Ишманова

ЕКИ ДОС

Мурат хәм Лала,
Еле кишкене,
Талабы гил бала,
Ойнау тек гене,

Бақлап гейде қарасаң,
Хәтте, хайран қаласаң,
Татыулығын көргенде,
Оған ырза боласаң.

Екеуи бирге отырып,
Қуыыршақлар соғады,

Бири көйлек кийдирсе,
Бири бәнтик тағады.

Томпаң-томпаң жууырып,
Жасырынбақ ойнайды;
„Гө-көк айтып шақырып“,
Таппағанша тынбайды.

Көшеде де, үйде де,
Олар жубын жазбайды.
Сондай татыу еки дос.
Дослығын хеш бузбайды.

ҚУРЫЛЫСШЫ БОЛАМАН

Бизлер гейде мектепте,
Топланысып бир жерде,
Ойласықты қурамыз,
Толқынласып турамыз.

Нәубетим мениң келгенде,
Маған да сорау бергенде,
„Үлкейгенде сен енди,
Ким болмақшысаң“,—дейди.

Сол уақта мен шадланып,
Турдым сөзге сазланың,
Қайтардым, батыл жууап,
Жай саламан деп нықлап.

Бул мектепти ағамлар,
Берген бизлерге курып,
Оқып билим алсын деп,
Жас әуладлар тақ турып.

Жап-жарык классларда,
Берилип әрманларға,

Оқыймыз ықласланып,
Билимге зейин салып,

Айлар хәм жыллар өтип,
Үлкейсем мен ер жетип,
Ағамның жолын тутып,
Жүремен зәүлим жай курып.

Ислесем салып ғайрат,
Көкке тийер имарат,
Мине, мениң әрманларым,
Орынлайман сөзсиз бәрин.

КӨШЕМИЗДИҢ БАЛАЛАРЫ

Көшемизде балалар көп,
Минезлери хәр қыйлы,
Жууырысар талап деп,
Ойынлары хәр қыйлы.

Жыйналысса балалар,
Ойынға әбден қунығар:
Жаз ба яки қыс күни,
Қуйылса да үскини.

Бирақ бир күн ғайыптан,
Тобын жойтғы Толыбай,
Топ жоқ десип балалар,
Турды үйине тарамай.

Бир уақытта Замира,
„Таптым“—деди, мен таптым,
Көрдим сениң тобыңды,
Тап үйинде Полаттың“

Сол, сол екен Полатты,
Хеш ойынға қоспады;

Қосыңлар деп жалынса,
Сөзине қулақ аспады.

Жеккеленип қалды ол,
Жалғыздан жалғыз бир өзи,
Қосылмады берип қол,
Жалтаң болды көзлери,

Бир күни ол бирақта,
Жегенликтен пушайман,
— „Кешириңдер, жоралар,
Мен алжасқан қусайман.

Енди қайтып биреудиң,
Хеш затыға тиймеймен,
Тауып алған нәрсем деп,
Алып едим“—деди ол.

Буннан былай хәммеиз,
Татыу болып дос болып,
Кел, ойпайық ойынды,
Хәм кеулимиз хош болып.

БАЛА ҚУҰАНСА

Ойыншықты сайлап әперсен,
Қолға услап, бала қуғанса.
„Хоппа!“ лап тик, көкке көтерсен,
Гүлге усап, бала қуғанса.

Палдай бөкпен, сүтті каймақлы,
Бергенинде жүзи жайнап турады,
Анасына берип ғайратты,
Қандай гөззал бала қуғанса.

Көрмей дөш бир наұқас зыянын,
Билмей рахит, анемияны,
Өсип дене, ойы, қыялы,
Қандай жақсы бала қуғанса.

Қалталары толып мийүеге,
Қосық айтып шүлдир тил менен,
Турса тартып өзін сүймеге,
Төбем көкте бала қуғанса.

Қорғай билмес өзін-өзлери,
Жәрдемине мүтәж өзгенин,
Жас баспасын жаудыр көзлерин,
Жәхән бойлап, бала қуғанса!

Яқыпбай Әжимов

КЕЛ, ОЙНАЙЫҚ...

— Кел, ойнайық, „теплек,
Яки манлай шертпек“,
— Уақытым жоқ, дөш бүгин,
Келеғойың кешқурын,
Хәммемиз қосылысып,
Кеште ойнайық „тақ-тақ“.
— Ол ойының осылсын,
Ойнамайман жақ-жақ!
„Әуелемен-дүөелемен“ —,
Соны жақсы көремен,

Ойын көп —гой күлкили,
Ойнайық „Арпа-гүрпе“ ни
Ойнайық десен „Қашарман“,
Оған кушақ ашарман,
— Ойнамасан сен „тақ—тақ“.
Ойнайық „жасырынбақ“
— Мәйли келин, ойнайық,
Биреуимиз қурынайық,
— Басла өзін Ертілеу.

Қайтайық үйге ертелеу,
— Жасырының болмаса,
Бала емеспен таумасам...
... Бәри кетти пытырап,
Жым-жырт болды әтирап.
„Гө-ке-е-ек!“ — деди бир гезде,
Излеп кеттім мен тезден,
— Сақ болыңдар ал бардым,
Ал, басынды қақ жардым...
Көрдим әне, Жаңашты,

Тасасында ағаштың,
Шық, буқшыйма бермаған,
Кел, курын, нәубет саған...
... Ойнадық. Ұақыт хош болып,
Үйге қайттық аш болып,

Шынында да, балалар,
Көп-ғой миллий ойынлар,
Ойнаң бәрін қалдырмай,
Тек „так-так“ ты қойыңдар.

Нәбийра Төрешова

НУРЖАМАЛ

Нуржамал деген бир қыз бар,
Мыйығында жулдыз бар
Күлсе әлем күледі,
Томпаң-томпаң жүреді,
Пачасының еркесі.
Жоқ оның ҳеш билмеси,
Ым менен-ақ айтады,

Былдыўлап-ақ айтады,
Көзлеринде күн турар,
Жүзлеринде ай турар.
Көрген ҳайран қалады,
Сүйсең мийриң қанады,
Құрттай ғана гүл өзи,
Жарқырап турған нур өзи.

БАЛАЛЫҚТЫ ЕСЛЕУ

Таң азаннан жыйланып,
Ойнаушы едик кашарман,
Жыңғылдан миндик ат етип,
Биз бенен өмир жасарған.

Жер қазып дәрья ағыздық,
Қауынларды писирип,
Сызып ислеп ағыздық,
Бункерден пахта түсирдик.

Жүк тасып алыс жоллардан,
Машина болып зырладық,

Қобыз ислеп таллардан,
Алпамысты жырладық.

Тиркескен көп вагонлы,
Поезд болып зууладық,
Көз уйқыға кеткенше.
Қулласы, тыным таумадық.

Жүрекке илхам таратқан,
Қызығы мол өмир-ай,
Балалық бизге хош айтқан,
Машқалаңның көбин-ай.

ҒАЗЫМЫЗ БАР ҒАЗЫМЫЗ

Ғазымыз бар ғазымыз,
Көлшемизде жүзеди,
Ғазымыз бар ғазымыз,
Сүйрик көрсе үзеди.

Ғазымыз бар ғазымыз,
Ушып кетпес қауаға,

Шомылады ғазымыз,
Суу қуйсаң да науаға.

Дән саламыз, күтеміз,
Биз болмасақ „ға-ға-лар“,
Қус болыуды сүйсеңіз,
Көриң келип, балалар.

ГҮЛЛЕРИМДИ ҮЗБЕЙМЕН

Бағшадағы гүлимди,
Ашылды деп үзбеймен,
Жаздағы бос күнімди,
Гүллериме гизнеймен.

Гүлди үзип солдырып,
Жылатқанша шақасын,

Турсын бағды толтырып,
Тастырып ел ықласын.

Ашылсын да жайнасын,
Мениң түрлі гүллерім,
Шырайына тоймасын,
Шад балалық күнлерім.

БИЗ ТЫНЫШЛЫҚ ГҮЛИМИЗ

Дүнья бойлап гүллеймиз,
Иренжиүди билмеймиз,
Биз тынышлық десемиз,
Әлемде нур тилеймиз.

Ашық бахыт жоллары,
Ашыламыз солмаймыз,
Планета балалары,
Дос болыуды ойлаймыз.

Өрт шалмасын хеш елди,
Теңлик болсын жәхәнде,

Аймаласын әлемди,
Меҳрибанлы бир ана.

Елдің дослық жолында,
Биз тынышлық гүли боп,
Сол ананың қолында,
Турайықта болып шок.

Солдырманлар бизлерди,
Меҳрибанлы тилимиз,
Кәстерлеңдер гүлдерди,
Биз тынышлық гүлиміз.

ҲЭР ҚЫЙЛЫ ДОСЛАР БАР

Классласым Гулайды,
Көрген адам мақгайды,
Көргизбеде илиули,
Нағыслары шырайлы.

Классласым Таңатар,
Өтирикти боратар,
Үлгермейди сабактан,
Нервинди ойнатар.

Классласым Есболған,
Күнделиги—бес толған,
Киши пейил, ғамхоршыл,
Алғыс алған анадан.

Бизде түрли бала бар,
Жалқау менен шала бар,
Жақсылардың үлгисин,
Вожатыйым бақалар.

Нурман Муўсаев

ШАҚЫРЫҚ

Бәримиз бирге жүрейик,
Қушлерди сынап көрейик,
Ата-ана, аға-апаға,
Қол қанат көмек берейик.

Үйге тапсырманы болып,
Атызға қарай барайық,

Ақ пахта, сары салыны,
Жыйнауға ғайрат салайық.

Толтырып ел дәстурханын.
Байытыуға жең түрейик.
Жеңисти толық меңгерип,
Шадланып ойнап күлейик!

ЖАҚСЫ БАЛА

Хош әдепли өзи де,
Бәрха турар сөзинде,
Оқыуда билгиш бала,
Күлм қағар көзинде.

Сонындай билгиш бала,
Болатын алым— дана.
Достына жәрдемлесер,
Билмей қалған уағында.

Қай жерлерде жүрсе де,
Қарсы алдынан келгенге,
Дәрхал ол сәлем берер,
Үлкенлерди көргенде.

Жақсы көрип спортты,
Шынығар теуип топты,
Шакканлығын асырып,
Ҳайран қалдырар көпти.

САДЫҚ БОЛ

Абайлаңлар, досларым,
Кеуил деген нәзік ғой,
Сол кеуилдің асқарын,
Жүрегиде жазып қой.

Достыңда досы бар,
Сеннен иси пигкен ше.
Шырақларым, абайлаң,
Ақырына жеткен ше.

Кууанышты тең бөліп;
Муңыңды да бөлісер,
Нағыз досқа садық бол,
Сен дегенде жан күйер.

Дүнья деген табылар,
Балам, доссыз болмайды,
Кеуил деген нәзік ғой,
Сынса орны толмайды.

Зийұатдин Заматдинов.

ЖАСАСЫН ШАДЛЫҚ

Дүньяда, балалық,
Шекпесін қапалық,
Кууаныш жасасын,
Жүзінде шадлық.

Барлық балалық,
Болсын аманлық,
Мәңгиге кетсин,
Жүзінде шадлық,

Әлемде балалық,
Көрмесін кемтарлық,
Тынышлық жасасын,
Хәр елде шадлық.

Жауызлық алалық,
Болмасын жаманлық,
Мийтиядей беккем,
Жасайын халық.

БАХЫТЛЫ БАЛАЛЫҚ

Биз бахытлы баламыз,
Күндей сәуле шашамыз,
Кушағында ананың—
Жетилип түлеп ушамыз.

Биз бахытлы баламыз,
Аман болсын анамыз,
Ақ сүтінен жетілген—
Мәхрибанлық санамыз.

ДОСЛЫҚ

Ауылымда көп бала,
Сыйласықлығын ғана,
Жәм болысып ойнаға,
Жыйналысар тез ғана.

Қаншама ойын ойнаймыз,
Биреуди биреу қыймаймыз,
Дослықтың татыу белгиси,
Жаннан артық сыйлаймыз.

МЕН БАЛАМАН, БАЛАМАН

Мен баламан, баламан,
Гәпти тышлап тураман,
Жақсы жағын өзиме,
Сайлап-сайлап аламан.

Мен баламан, баламан,
Азанда ерте тураман,
Қой, ешкимди өриске, —
Айдап ерте бараман.

Мен баламан, баламан,
Полат, темир жонаман,
Ийгиликли ис етип, —
Елге хызмет қыламан.

Мен баламан, баламан,
Ертең үлкен боламан,
Ақ сүт берген анама,
Ҳадал хызмет қыламан.

ДЕМ АЛЫСТА

Араладым суўлы көлди,
Дым йошланып кеттим енди,
Кумарланып балық туттық,
Дем алып бир кеўиллендик...

Көрискендей сағынысып,
Қуўанысып толып-тастық.

Толқынлардан сәуле қақшып,
Кенисликке кушақ аштық,

Өрге қарай жүзген үйрек,
Баратыр бир шабақ сүйреп,
Көлге шығып йошып қайттық,
Кеўлимизди шадлық бийлеп.

Генжебай Жүгинисов

КӨШЕМИЗДИҢ БАЛАЛАРЫ

Азат өзи футболшы,
Дослары көп ойыншы,
Олар менен бирликте,
Қыздырады ойынды.

Оны хәмме усылай атар,
Өйткени, ол шыныққан.

Сапар болса боксшы,
Шықпас оған билиўши,
Қатнайды кешки пайыт,
Спорт залға кеўилли.

Ал, Жумабай атызына,
Кран суўын ашады,
Күн суўытып муз қатса,
Хоккей ойын қызады.

Ал, кишкене Жулдыздың,
Дым қызық-аў минези,
Порды алып жерди сызып,
Теппек ойнар ҳәр күни.

Олар сабақларынан,
Ағла болып барады.
Бос уақтың усылай,
Өткерипте турады.

Эжағасы „Абат пәлуан“
Мектебине танылған,

Көшемизде балалар,
Усындай көп ойындар,
Ал, сизлердің көшенде,
Қандай шадлы ойын бар?

ДОСЛЫҚ ХАҚҚЫНДА ҚОСЫҚ

Дослық бирлік уллы күш,
Тамыр жайған тереңнен,
Татыулықтың арқауы,
Жасау, өмир дөрелген,
Сый құрметтен халқымыз,
Шад турмысқа бөленген,
Адам—ата, Хауа—еие,
Тил табысып жарасып,
Бир-бирине ұапалы,
Болған екен шын ашық,
Жасасын деп бенделер,
Инсанларды дүньяға,
Инам еткен минәсип,
Жаратылыс санаға,
Меҳир, сезим қуйыпты,

Соинан берли сыйласық,
Шад өмирге ұйытқы.
Ашыу—араз, ақыл дос,
Сабырлылық төзим бар,
Бүгинги күн досларым,
Айтатуғын сөзим бар,
Қайсы миллет болмайық,
Меҳир деген сезим бар,
Дослық уллы қасиет,
Дослыққа қол созыңлар,
„Бирлікпен ел азбайды,
Жағалы тон тозбайды,“
Дослық мәңги тербетип,
Жер—жәхәнди қозғайды!

Шынарғұл Пахратдинова

БИЗ БАХЫТЛЫ БАЛАМЫЗ

Биз бахытлы баламыз,
Оқып билим аламыз,
Спорт пенек шынығамыз,
Хәм де сүүрет саламыз.

Саяхатқа барамыз,
Көлде қармақ қурамыз,

Тәбият сырын үйретер.
Бизге муғаллим апамыз.

Ойын—күлки шадланып,
Қосық айттық жаңлағып,
„Бес“ алып жүрмиз бәрхәма,
Ата-ананы қууанғып.

Жаксыбийке Өтениязова

БАЛАЛЫҚТЫҢ ГҮЛЛЕРИ

Кандай жақсы балалық,
Өстик бизлер шадланып,
Әкеледи инсанға,
Хәр күнимиз жаңалық.

Жайнаған, жаснаған,
Балалығым бахтымсаң,

Жылларға баслаған,
Хош кеуилли ұақтымсаң.

Шешек атар бағларда,
Балалықтың гүллери,
Жайнап жаснар бәрхәма,
Айдын жолға илгери.

БАХЫТЛЫ БАЛАМЫЗ

Тууылган жерим,
Ана Ұтаным,
Бийбаха байлығым,
Мениң Ұтаным.

Ана Ұтаным,
Кушағын ашар,
Көгінде қуяшы,
Нурларын шашар.

Бахытлы баламыз,
Гүлдей жайнаймыз
Бахыт бүлбиллери,
Болып сайраймыз.

Ұтан жулдызларымыз,
Нурдай жайнаймыз,
Бахытлы заманда,
Күлип ойнаймыз.

Әрелбай Халмуратов

БАХЫТЫМЫЗ БАЛАЛАР

Балаларға бакырма,
Акылды айт шақырда.
Азамат боп жетисер.
Ұә, демей-ақ жақында.

Оған кәуип дөнбесин,
Ғамхорлыққа ала жүр...

Көз қыйығың сада жүр,
Әне, ойнап бала жүр.

Бахытымыз балалар,
Өссин бийик саналар,
„Баўыр етим бала“ деп,
Отқа түсер аналар.

ӨМИРИМНИҢ ГҮЛЛЕРИ

Өмиримнің гүллери,
Келешегим балалар,
Нурға толы күнлери,
Жайнап өскен лалалар.

Шақалақлап күлгениң,
Мәңги хәуес қыламан.

Томпаң-томпаң жүргениң,
Қызыксынып тураман,

Ашық бодған аспаның,
Күлип турсын күнимиз,
Бала бийик асқарым,
Шадлы болсын үниңиз.

Қайыпназар Матразов

КИШИПЕЙИЛ ЗУХРА

Үлкенлерге жол берип
Сәлемлесер кол берип,
Құрметлейди Зухра—
Кириң ата үйге деп.

Кәне есик ашайық,
Көрсетейик құрметти.
Ассалаўма—әлейкум,
Келиң ата, төрге шық.

— Сәлем берсең ийилип,
Сәлемине сүйсинип,
Атам берер пәниә,
Дейди, Зухра кууанып.

Ата сизди мудам биз,
Құрметлеўге таярмыз,
Жүзиңизден нұр қашпай:
Ата, узақ жасаңыз!

М А З М У Н Ы

Тәжетдин Сейтжанов. Биз дослықта жасаймыз мәңги	3
Қалый Жуманиязов. Дослық гүлі	4
Байнияз Қайыпназаров Бахытлы балалық	5
Жолдасбай Дилмуратов Балалардың қосыры	5
Дослық	5
Халмурат Сапаров Куяш балаларымыз	6
Тәрбиышы апамыз	6
Тууысқанбыз бәриміз	7
Балалар	7
Мектепті гүлге орадық	7
Бизни лагерь	8
Марат Қарабаев Күдиретлі күш	8
Дослық туралы қосық	9
Дос болысып қалысты	9
Сейдабулла Пиржанов Бір достым бар Дослық қаққында қосық	10
Кенесбай Рахманов Балалық	10
Бахты күлген балалық	11
Гүлистан Матъякупова Досларын көп болсын	11
Кенесбай Каримов Балалыққа қайтыу	12
Улман Каримуллаева Балалығым	12
Батырбектин минези	13
Мен баламан, баламан	13
Әбдиразақ Сейтжанов Балалық	13
Кішкене шабандоз, Жақсы бала	14
Ойланыу. Ким билгеш	14
Партаны сызған бала	15
Зубайда Ишманова Екі дос. Қурылысшы боламан	15
Көшемиздің балалары	16
Сағын Зияуов бала қуанса	17
Якыпбай Әжимов Кел, ойнайық	17
Нәбийра Төрешова Нуржамал Балалықты еслеу	18
Өтебай Сәрсенбаев Ғазымыз бар ғазымыз. Гүллерімді үзбеймен	19
Биз тырышлық гүліміз	20
Хәр кыйлы дослар бар	20
Нурман Муусаев Шақырық Жақсы бала	20
Әнжим Бекбергенова Садық бол	21
Зияуатдин Заматдинов Жасасын шадлық. Бахытлы балалық	21
Дослық	21
Хожан Уббиниязов Мен баламан, баламан. Дем алыста	22
Генжебай Жүгинисов Көшемиздің балалары	22
Зийнетулла Хожаниязов Дослық қаққында қосық	23
Шынарғүл Пахрагдинова Биз бахытлы баламыз	23
Жақсыбийке Өтениязова Балалықтың гүлдері	23
Бахытлы баламыз	24
Әрепбай Халмуратов Бахытымыз бадалар	24
Өмірдің гүлдері	24
Қайыпназар Матразов Кишіпейіл Зухра	24

Шайырлар жәмәәти

БИЗ ДОСЛЫҚТЫ ЖЫРЛАЙМЫЗ

(қосықлар)

Қарақалпақ тилинде

„Қарақалпақстан“ баспасы

Нөкис—1997

Редакторы. *Тилеухан Дәнирова*
Художники. *Исмайыл Қыдыров*
Тех. редакторы *Замира Досанова*
Корректоры *Арзыхан Аташева*

ИБ—1997